

OVERDENKING BIJ MC 12 VS 18 T/M 27

Jezus wordt hier benaderd door *enkele Sadduceeën*, zo vertelt Marcus en hij legt uit voor wie dat niet wist: *volgens de Sadduceeën is er geen opstanding uit de dood*. Daar kijken wij vandaag misschien vanop, dat er mensen waren binnen de joodse traditie van die tijd die zo dachten. Die zeiden: dood is dood, net als veel mensen vandaag. De Farizeërs geloofden juist wel in de opstanding. Nu is het geloof in de opstanding een betrekkelijk late ontwikkeling in het oudtestamentische geloof, waarin de Sadduceeën niet in mee wensten te gaan. Vaak wordt gedacht dat mensen die een bepaalde godsdienst delen allemaal precies hetzelfde geloven, -dat blijkt uit alles wat je allemaal kunt horen beweren over *het* geloof van *de* moslims, maar dat is een enorme versimpeling van de werkelijkheid.

De fundamentalistische moslims in Pakistan die woedend zijn vanwege de vrijlating van de christelijke Asia Bibi zijn niet representatief voor het geloof van moslims wereldwijd. Er zijn genoeg moslims in Pakistan en daarbuiten die agressie tegen mensen van een ander geloof verafschuwen. Net zoals veel christenen zich op geen enkele wijze herkennen in de fanatieke evangelicale Braziliaanse gelovigen die juichen om de overwinning van een president die grove bedreigingen uit aan het adres van andersdenkenden en homo's. Een man die zich een jaar geleden liet dopen in de Jordaan en zulke haatdragende taal uitslaat. De werkelijkheid, ook die van religie en geloof, is in het algemeen vaak veel complexer dan wij denken en laat zich niet vangen in onze zwart-wit schema's. Dat maakt het allemaal oneindig veel verwarrender, maar ook oneindig veel boeiender.

Binnen iedere godsdienst zijn er verschillen van opvatting en worden er discussies gevoerd. In onze tekst vinden we daar een voorbeeld van. Nu wordt die discussie hier niet zo erg eerlijk gevoerd. Het is geen open gedachtenwisseling waar het deze Sadduceeërs om te doen is. Op een heel subtiele manier maken ze het geloof in de opstanding belachelijk. Ondertussen komen ze er niet recht voor uit wat ze zelf geloven. Ze kijken wel uit, want deze zaken liggen gevoelig en ze willen het volk niet tegen zich krijgen. Het geloof in de opstanding was populair onder de mensen. Ze dwingen Jezus partij te kiezen zonder zelf eerlijk voor de dag te komen.

Ze komen met een tamelijk idioot voorbeeld van een vrouw die tot zeven keer toe weduwe is geworden. Van welke van die zeven mannen is zij bij de opstanding nu de wettige echtgenote? Flauw raadseltje, zou je zeggen, eigenlijk kun je de vraag niet serieus nemen. Maar Jezus doet dat wel. Hij steekt meteen op een heel ander, dieper en existentiëler niveau in. Het gaat hier om een mens die verlies op verlies geleden heeft en zonder nakomelingen zal moeten sterven. Kan een mensenleven zo eindigen, totaal doodgelopen, zonder toekomst? Dat kan, dat mag toch niet waar zijn? Dat is hier de vraag waar het werkelijk om gaat.

De Sadduceeën erkenden alleen de boeken van Mozes en wezen alle nieuwigheid die daarna was gekomen af. Ze houden vast aan de letter van de Schrift. Het geloof in de opstanding is in de boeken van Mozes niet te vinden, dus is het niet waar. Maar daarmee vergissen ze zich vreselijk, zo betoogt Jezus. *U kent blijkbaar de Schriften niet en evenmin de macht van God*, zegt hij.

De macht van God, dat is de macht die leven mogelijk maakt. Niet zomaar blind en toevallig leven, maar leven dat gezien wordt en gewaardeerd, leven dat goed en mooi genoemd kan worden. Een groot en ongelooflijk wonder is dat, dat er leven is én dat het ervaren wordt als goed, als gaaf, als kostbaar. Daarin uit zich de macht van God: dat Hij het leven wekt én dat Hij in mensen dit besef, deze Geest wekt: eerbied, verwondering, dankbaarheid. De wil om het leven te koesteren, te behoeden, er zuinig op te zijn, er uitzinnig blij mee te zijn.

Aan het joodse geloof danken wij een ongekend grote waardering van het aardse leven. Het leven, de schepping, is een groot wonder, een gave van God, en je kunt daar niet groot genoeg over denken. De dood is de vijand van het leven. Want de dood maakt een einde aan wat mooi was en goed of dat in ieder geval had moeten zijn. In het graf kan men God niet loven, klinkt het keer op keer in de psalmen. God en leven, die twee horen bij elkaar. Zoals Job het intuïtief aanvoelt zelfs in de diepste vertwijfeling: ik weet dat God leeft en ik geloof dat ik zijn kracht in mijn leven zal ervaren, in dit lichaam, hoe geschonden ook, ik, geen ander. Ik geloof in de levende God.

Het is dit vertrouwen in God als levende en levendmakende, als scheppende en bezielende kracht, een vertrouwen dat steeds weer bevochten moet worden op de macht van chaos en dreiging, die mensen nog een stap verder heeft doen gaan en heeft doen geloven dat deze scheppende macht niet eindigt bij de dood. Alleen wie onder de indruk is geraakt van die ongelooflijke macht van God, die in staat is leven te scheppen en herscheppen, die vergeeft, geneest en verlost, die bij machte is hier in dit leven een mens te veranderen en vernieuwen, kan zover komen te geloven of heel sterk te hopen dat deze scheppende macht geen halt maakt voor de grens van de dood, maar daarover heen reikt. Dit geloof, dat er al was in de dagen van Jezus, heeft door het verhaal van zijn dood en opstanding een totaal nieuwe kracht en reikwijdte gekregen.

Maar hier tegenover de Sadduceeën citeert Jezus als het gaat om de opstanding dus uit hun eigen Thora. Hij legt hen de tekst voor uit Exodus, waar God Zich aan Mozes bekend maakt en tegen hem zegt: Ik ben de God van Abraham, de God van Izaäk en de God van Jacob. Jezus geeft een heel bijzondere en nieuwe uitleg aan deze klassieke woorden, een uitleg die deze Sadduceeën totaal verbluft moet hebben. Dat God Zich zo bekend maakt aan Mozes, dat God, de Levende, Zijn naam verbindt met de namen van deze reeds lang gestorven mensen, moet wel betekenen dat deze mensen niet dood zijn, maar leven. *Voor Hem zijn zij allen in leven.* Ze zijn opgenomen en bewaard in Gods werkelijkheid. Een werkelijkheid waarin mensen niet dood, voorgoed weg en vergeten zijn, maar blijven leven.

De God van Abraham, de God van Izaak, en de God van Jacob, -het woord God wordt herhaald bij iedere nieuwe naam die klinkt. Want steeds weer opnieuw is er een mens van vlees en bloed die een eigen, unieke relatie heeft met deze God. Een relatie die tegelijkertijd zijn eigen leven overstijgt en hen verbindt met wie er eerder waren en wie nog zullen komen. Jullie hebben totaal niet begrepen, zo zegt Jezus hier tegen de Sadduceeën, wie God is: deze God is een God van levende relaties en een God die mensen doet leven.

Voor Hem zijn ze allen in leven. Niet alleen voor God, maar ook voor ons. Deze mensen uit een ver verleden leven voort, zolang wij hun namen kennen en noemen. Dat is onze opdracht, om de namen levend te houden. In sommige kerken gebeurt vandaag, rond Allerzielen, wat wij over drie weken zullen doen: het noemen van de namen van de mensen die overleden zijn. Een lied zegt het heel treffend: *Koester de namen die wij hier gedenken dat zij geborgen zijn in Uw genade, ingelijst in Licht, bij U en bij ons.* Bij U en bij ons.

In zijn antwoord legt Jezus sterk de nadruk op het andere van die werkelijkheid van God. Het gaat hier om een ander soort werkelijkheid dan die wij zo goed menen te kennen en te kunnen beredeneren. Gods werkelijkheid is een werkelijkheid waarin heden, verleden en toekomst, die voor ons gescheiden gebieden zijn, op ongedachte wijze samenkomen.

Soms is het alsof we nu al even iets van dat duizelingwekkende andere en alomvattende van die werkelijkheid ondergaan, -bij het luisteren naar muziek bijvoorbeeld. Alsof er even iets van het geheim van het leven heel dichtbij komt. Dat kan ons ook gebeuren als er iemand sterft die ons heel lief was, wanneer we voelen dat de werkelijkheid van de liefde de werkelijkheid van de dood op een wonderlijke en hartverscheurende manier in zich opneemt. Of juist wanneer er een kind geboren wordt en wij mede aangeraakt worden door een liefde die aan alles voorafgaat. Een liefde die erom vraagt te worden beaamd, gekoesterd, versterkt, tegen alles in en door alles heen.